

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség telefon száma 124.

Felelős szerkesztő: Dr. Kiss Pál.
FELELŐS SZERKESZTŐ TELEFON-SZÁMA: 63.Szerkesztőség és kiadóhivatal
Dessewitz-ter 7. szám alatt

Hirdetéseket díjszabás szerint közlünk.

Ma még ők győznek.

Makó, aug. 13.

Ugy-e hát, mégis csak Tisza Pista grófnak, meg Lukács Lászlónak a Tisza miniszterának van igaza! Az ország nem az ellenzék mellet, hanem — ő mellettük, a derék, becsületes mungók mellett van!

Mert ime mostanában már a második választókerület lesz június 4 ike óra, a hol a nagy jelöltet választanak képviselővé — *egyhangulag*. A múlt hónapban a nagybecskereki, most pedig a margittai választókerület boldogítja a hazát egy-egy újabb mungóhonatyával. Még pedig az előbbi egy eleven miniszterrel, utóbbi meg egy államtitkárral.

Annyira egyhangulag esik ez a két választás, hogy az ellenzék még csak jelöltet sem állít. Nagybecskereken sem állított, Margittán sem állít.

Nagy hát a győzelem, mely ilyen akadálytalan trinufussal vonul be a két kerület falai közé is.

Örülnek is s dicsekednek is ezzel a mungók. Hogy ime, nézd meg országot s te is nézd meg világot, az ország mi mellettünk a derék, jóra való mungók mellett van és ellene van az országrontó, haszontalan ellenzéknek. Bánuljatok és boruljatok előttünk a Tiszák és Lukácsék uralma előtt térdetekre mind a kik vagytok ebben az országban, mert most már láthatjátok, hogy miénk az ország és a hatalom és — no meg a dicsőség is!

Igy ám a mungók. Szinte felrobbannak feszítő büszkeségükben.

De hát nem tehetnek róla szegény mungók, hogy vakok is, süketek is, buták is, a kik se nem látnak, se nem hallanak, se nem értenek semmit abból az általános hangulatból s annak száz meg ezerféle megnyilatkozásából, a mi ebben a szerencsétlen országban most éppen ő miattuk, az ő gyalázatos, bitang uralmuk miatt szertemorajlik és már is dübörögve zug. Ugy vannak ezek a mungók, mint a manikus bolond, vagy a veszedelmes örült, a ki

egy kiragadott pont, valami fixa idea után vigyorogva, nevetve, örülve rohan, se nem látva, se nem hallva, se nem érezve semmit abból, a mi körülötte végbe megy, de elgázolva, letörve, leszurva, agyonütve mindent, a mi addig újába kerül. Megy, rohan eszeveszett pusztítással a saját kiválasztott vad képzelete után egészen addig — mert odáig semmi sem állhatja útját — a míg csak a meredek széléig el nem jut, a honnan aztán menthetlenül lezuhan az örök mélységbe, a megsemmisülésbe.

Igy a mungók is. Rohannak, eszeveszettül gázolnak minden kerestül s pusztítanak mindent, a mi útjukba kerül, rohannak a — meredek mélység elnyelő sötétsége felé. Újokból kitérnek a jók, a becsületesek, kitér mindenki, a ki még tud érezni, gondolkodni, mert vérlázító ennek az örületes erkölcspusztításnak még csak a látása is.

Nagybecskereken is nyilatkoztak, Margittán is nyilatkoznak a független, becsületes polgárok, hogy a választási harcban nem is ohajtának részt venni, mert ez nem a becsületes, igaz választópolgárok alkotmányos küzdelme többé, hanem egy terrorizáló, vesztegető, corumpáló rendszernek örületes garázdálkodása.

Igy bélyegzik meg önérzetes választópolgárok a Tiszák s Lukácsék mai egész rendszerét. Így itélik el ezt az egész rendszert s így emelnek óvást e garázdálkodás ellen.

Tiszáéknak s Lukácséknak ez semmi. Ők siketen, vonkon, érzéketlenül rohannak tovább örületes, pusztító útjukon.

Am a választópolgárok ilyen nyilatkozatai is jelzik már, hogy a meredek mélység, mely útjukat szeli, már nem lehet messze. Az örült mungók addig még rohanhatnak, pusztíthatnak, amint lelükre fér. Az őket elnyelő mélység, melyet az ország millióinak fellázadt önérzete már is megásott részükre, hogy belebukjanak, már nincsen messze. Már hamar oda érnek. Ahol aztán eltűnnek s örökre elpusztulnak — feltámadhatlanul.

Már látszik előttük ez az ő végük, de ők még se látják.

Addig hát még eszeveszettségükben hadd rohanjanak, hadd — győzzenek.

Amikor ők nemsokára örökre elbuknak, akkor majd győz a nép, amelyen ma még ők keresztül-kasul gázolnak.

Ma még övék a bitang, a be-mocsokolt győzelem, de nem sok idő kell már, amikor a nép kezében lesz a becsületes, szintiszta győzelmi babér.

kp.

A nagyenyedi beszámoló.

Utazik a miniszterelnök.

Hogy miniszterelnöknek lenni nem utolsó foglalkozás, azt különösen Magyarországon minden haladó készséggel elismeri. De munkapárti miniszterelnöknek lenni valóban irigylésre méltó dolog. Aki pedig ebben kételkedni merne, az utazzék el holnap a miniszterelnökkel Budapestről Nagyenyedre s látni fogja, hogy egy hatalmas állam körülrajongott uralkodója sem utazhatik nagyobb kényelemmel, mint Lukács László miniszterelnök s a hatóságok még akkor sem tanusítanak körültekintőbb figyelmet, ha véletlenül nem Lukács, a miniszterelnök, hanem az orosz cár vonata robogna végig a síma Alföldön.

A miniszterelnök először is szívesen veszi, ha pont száz munkapárti képviselő utazik vele a beszámolójára. Tévedés hinni, hogy a miniszterelnök baráti szeretetből kívánja meg az uri staffászt. Nem! A miniszterelnök utálja a csendőrt s még a lálszatát is kerülni akarja annak, hogy őt azután Tiszával összetévevessék. Ha Tisza utazik, kakastollas fejek kandikálnak ki a vonatból, Lukács ezt munkapárti fejekkel akarja helyettesíteni, mert ő nem fél — mint Tisza. [A honatyák számára browningról Ertsey Péter és a budapesti rendőrség gondoskodott.]

És a vonat! Az agyonsanyargott, lezúllított, rongyos Máv. brillirozni fog. A miniszterelnök és kísérete oly simán fog utazni, mintha minden kerékre Palma-kaucsuksarkot erősítettek volna. Az egyes vonalak pályafenntartási osztálya fél órával a vonat érkezése előtt a legnagyobb szorgossággal megvizsgálja a pályatestet, hogy egy rakoncátlan anarchista nem helyezte-e egyik hid alá robbanóbékát. A miniszterelnök luxusvonata előtt egy másik különvonat fog száguldani a célból, hogyha valakit el kell gázolni, a szerencsétlent ne a miniszterelnök vonata roncsolja össze. Szóval a legnagyobb kényelem, legnagyobb tisztaság! Minden állomáson fehér ruhás kis leányok!

És Nagyenyeden? Nagyenyed polgársága falragaszokon hirdeti, hogy ugyis elég szegény volt a városra, a miért Lukácsot megválasztották, tehát becsületes polgár ne vegyen részt a lakodalmon.

Fejlődik a város.

A makói építkezések.

Aki figyelemmel kíséri Makóvárosának, ennek a csigalassusággal haladó városnak fejlődését, az okvetlenül kénytelen megállapítani azt, hogy annyi építkezés, mint az elmúlt évben volt és ez évben van, még soha Makóváros történelmében egy évben sem volt. Ezen állítás igazságáról egyébiránt tanuságot tesznek az építészeti szakosztály véleménye alapján a városi tanács által kiadott építési engedélyek is.

Szinte szokatlan jelenség városunkban ez a nagy építkezés, ma, amikor a telek, a pénz, az építési anyag és a munkabér oly mérhetetlen drága.

Mikor ekként megemlékezünk a városunkban folyó tömeges építkezésekről, ugyanakkor egyet nem hagyhatunk figyelmen kívül. Az utóbbi időben 86 új ház épült Makón és azok mindegyike, mondhatjuk, hogy igen szép földszintes ház. Nincs közöttük egyetlen egy sem, mely emeletes volna. Sőt el

Üzlet-áthelyezés!

Van szerencsém a m. t. vásárlóközönséget értesíteni, miszerint 15 év óta fenálló

kézmű-és nőidivatáru üzletemet

helyeztem át. Amidőn a m. t. vevőkörömnek cégem iránt tanusított eddigi nagyrabecsült bizalmáért köszönetet mondok, kérem ezen bizalmat részemre továbbra is fentartani. Minden igyekezetem ezután is oda fog irányulni, hogy szükségletüket szigorúan szabott áraink mellett a legelőnyösebben szerezhessék be. Üzletem vezetésében ugy, mint eddig is, főtörekvésem oda fog irányulni, hogy mindenben a legjobbat és legújabbat nyújtsam. Különösen figyeimbe ajánlom m. t. vevőimnek ujonnan-bevezetett menyasszonyi kelengye és kész női fehérnemű raktáramat, továbbá perzsa szőnyegeimet, amelyeknél előnyös összeköttetésem révén a legmagasabb igényeket is kielégíthetem. — Tisztelettel:

Neumann Zsigmond.

Telefon-szám: 80

kell mondanunk azt is, hogy Makón évtizedek óta nem épült emeletes ház. Ennek oka részint a mi közönségünk konzervatív természetében keresendő, részint abban, hogy maga a hatóság sem igen törekszik azon, hogy a városias fejlődésnek megfelelő emeletes házak épüljenek. Vagyis más szavakkal ez annyit jelent, hogy nem helyes a hatóságnak városrendészeti politikája.

A közönségnek az építkezés terén tapasztalható konzervatív magatartása nem indokolt, sőt takarékosági szempontból sok szó fér hozzá. Nevezetesen nálunk jelenleg igen drága a telek, melyet beépítenek. Az emeletes építkezés pedig telket nem foglal el, így mindenestre gazdaságos volna már a közönség szempontjából is az emeletes építkezés, mert hiszen néhány év óta a kiadott lakások ára is igen felemelkedett. Az emeleti lakás bérbeadása mindenkori célzerűbb volna, mint a földszintesé.

Viszont az is bizonyos, hogy az emelet építése már annál, aki különben is épít, meglehetősen kevés költséggel keresztülvihető. Közönségünk mégis nem szívesen megy bele az emeletes építkezésbe.

Mint mondtuk, nemcsak a közönségnek van része abban, hogy nálunk emeletes házak nem épülnek, hanem a hatóságnak is. Nevezetesen azt tapasztaljuk, hogy a hatóság derűre-borúra ad általalkítási engedélyeket még a főtéren is ahelyett, hogy megfelelné az építkezési szabályrendelet azon intézkedésének, mely világosan kimondja, hogy a főtéren csak emeletes ház építhető.

A város szépségzetét szempontjából célszerű volna módosítani az építési szabályrendelet olyformán, hogy benne kimondatnék, hogy a főtéren vezető utcákra csakis emeletes házak építhetők.

Ez nagyon üdvös volna városiasodás szempontjából, de az is elvitázhatalan, hogy hasznát látná ennek a közönség is.

NAPI HIREK

Tájékoztató.

Naptár. Aug. 14. Szerd. Római kath. Özséb áld. Gör. kath. Aug. 1. Sz. † k. Naptár 4 óra 53 perckor, nyugszik 7 óra 15 perckor.

Időjárás. A budapesti meteorológiai intézetnek Makóra érkezett jelentése szerint a következő időjárás várható: Egyelőre melegebb idő várható, nyugatról növekedő borulással és később esővel. Sürgönyprognózis: Melegebb, nyugaton borulás, később eső. Délnyomra: 22.1 Celsius.

Augusztus 13.

A világi fegyverletétől évfordulója.

Szomorú és minden magyar szívet fenekig megrázó gyászos történelmi dátum. Sok szerencsétlenség vihara tombolt ezer éven át a magyar nemzet fölött, sok megpróbáltatás elé állította nemzeti életünket a végzet, de olyan elé, mint Világosnál, még soha. A Mohi pusztán hősi csatában elesett az ország deli ifjúsága, Mohácson elvérzett nemzeti függetlenségünk, a majthényi sikon megalázó békét kötöttünk Auszriával, de Világosnál egy diadalmos honvéd sereg foszlányai hullottak a porba annyi fényes győzelmet látó zászlóikkal.

A nemzet diadalmában uszott, lelke már telesszívta magát a kivívott

függetlenség isteni illatával és ekkor egyszerre csak megnyílt előtte a tántorgó mélység, amelyet kétszázézer orosz szuronyhegye ástott.

Nagy időkből így lett gyászos idő, nemzeti örömből nemzeti gyász, diadalmos mámorból szivettéppő, keserű csalódás. A világi fegyverletét azonban nem volt nemzeti önértékünk megalázása, mert nem Ausztria lábához rakták honvédeink a szabadság letört szárnyait: a golyótépett lobogókat, hanem az orosz inváziós seregeknek adták át. Sőt, komor napok következtek a magyar népre, de neki vajjon mikor volt öröme: Akár a multat, akár a jelent, vagy a jövőt vesszük, elmondhatja ő is Petőfivel: Akármerre megyek, Mindegy nekem. Mindenütt szomorú Az életem.

— **Justh Gyula beteg.** Justh Gyula beteg fekszik toronyi birtokán így, mint jelenlété, nem vehet részt a vármegye közigazgatási bizottság holnapján ülésén.

— **Közigazgatási bizottsági ülés.** Csanádvármegye közigazgatási bizottsága holnap, szerdán délelőtt tartja meg Hervey István alispán elnöklésével augusztus havi rendes bizottsági ülést.

— **Szabadságon.** Dominusz Kornél rendőrkapitányi fogalmazónak a város képviselőtestülete mai közgyűlésén egy évi szabadságát engedélyezte arra a célra, hogy egy évi önkéntes katonai szolgálatának megfelelhessen.

— **Meghosszabbított szerződések.** Makóváros képviselőtestülete mai közgyűlésén kimondta, hogy azon kereskedőknek szerződéseit, kik a már a város tulajdonát képező püspöki kasznárakban bírnak üzletet, azoknak szerződéseit egy évre meghosszabbítja azzal a feltétellel, hogy ha a város épít, kötelezi a bérlőket egy hónap alatt a kiköltözésre.

— **A gazdasági ismétlő iskola költségvetése.** Makóváros képviselőtestülete mai folytatólagos közgyűlésén tárgyalta a gazdasági ismétlő iskola költségvetését, melyből törölte az állattartásra felvett 1800 korona költséget. Ezt azonban a miniszter újból be fogja állítani, mert az állattartáshoz a város nem járul hozzá.

— **Névaggarosítás.** Spiegler Miksa járásbírói tisztviselő a maga és gyermekei nevét a belügyminiszter engedélyével „Szilárd”-ra változtatta át.

— **Jóváhagyott szabályrendelet.** Makóváros képviselőtestülete még a múlt évben elkészítette kövezési szabályrendeletét, melyet jóváhagyás végett a miniszterhez terjesztettek fel. A miniszter most küldötte vissza a szabályrendeletet melyből törölte azt a részt, hogy a háztulajdonosok tartoznak a régi járdákért fizetni. A hozzájárulást pedig akként állapította meg a miniszter, hogy a létesítendő bármilyen anyagból készült járdához a háztulajdonosok két harmad, a város pedig egy harmad részszel tartoznak hozzájárulni.

— **Kibérelt ovoda helyiség.** A városi tanács előterjesztése alapján a város képviselőtestülete mai közgyűlésén a Szent János-téri ovoda céljaira 800 korona hasznóbér mellett Károlyi Mihály házáat bérelte ki.

— **Az izraelita egyházból.** A makói izraelita egyház képviselőtestülete holnap, szerdán délután fél 6 órakor Dózsa Lajos dr. elnöklésével közgyűlést tart.

— **A katolikus kör Szent-István-napi bucsu bálja.** A katolikus kör

vigalmi bizottsága ezúton hívja meg a kör tagokat és más érdeklődőket folyó hó 20-án, Szent-István napján a katolikus kör összes helyiségeiben tartandó táncmulatságára. A katolikus kör vigalmi bizottsága tekintettel arra, hogy az előző években nagyterme a tánc kedvelő ifjúság b fogadására kicsinynek bizonyult, ebben az évben úgy intézkedett, hogy a nagytermen kívül a nagytársalgót is tánc helyiségül jelölték ki. Mindkét táncteremben Purcsi Károly vezetése alatt két elsőrendű zenekar szolgáltatja a talpalát valót. A bál kezdete este 8 órakor. Belépti díj 1 korona. Vacsoráról és jó italokról gondoskodva van.

— **A Nagyenyedi beszámoló.** A Politikai Híradó jelenti: A nagyenyedi beszámoló, amelyre olyan nagy előkészületeket tesz a kormány, úgy látszik nem fog egészen zavartalanul lefolyni. Erre el is készült a munkapárt, ami kitűnik abból, hogy Budapestről számos államrendőrségi detektív ment le Nagyenyedre. Nagyenyedről jelentik a Politikai Híradónak: A nagyenyedi református tanárok és a gyulafehérvári katolikus tanári kar és a gyulafehérvári papság tagjai nem fogadták el a beszámoló alkalmával tartandó disztribúcióra szóló meghívást. Ugyancsak nem fognak részt venni a város független polgárai sem. Hogy azonban a disztribúción még is legyenek résztvevők, az állami tisztviselőket, valamint a bankok tisztviselőit kötelezvények aláírására kényszerítik. A kötelezvényeket aláíró tisztviselők ezzel kötelezik magukat arra, hogy az ebéden tényleg megjelennek. Ugyanez a helyzet áll fenn a tisztelgésekkel is, amennyiben a tisztelgéseken, amelyeket csak kérés szakolt a munkapárt, az intelligencia, beleszámitva a katolikus és református tanárokat is, ezektől is távol marad. A munkapárti körökben ezért nagy a lehangoltság.

— **A járványos megbetegedések kimutatása.** A járványos betegségekről szóló félhavi kimutatások beérkezése tárgyában a belügyminiszter ma Hervey István alispánhoz rendeletet intézett, amelyben utalással arra, hogy a járványos betegségekre ellen a sikeres védekezés egyik feltételül tekint az előfordult járványos megbetegedések kimutatását, kiemeli, hogy nagy súlyt helyez arra, hogy ez a kimutatás minden tekintetben megbízható, pontos tükre legyen a valóban előfordult járványos megbetegedéseknek s hogy okvetlenül a kitűzött idő alatt hozzá beküldesék.

— **Emelkedik a kivándorlás.** Most jelent meg egy hivatalos kimutatás amely szerint az idei év első felében 41,000-nél több ember vándorolt ki Magyarországból és a visszavándoroltak száma nem érte el a 12,000-et sem. Azaz az ország vérvesztése 1912. első hat hónapjában a 29,000 főt meghaladta. A múlt esztendő hasonló időszakában a kivándorlók száma 27,000-nél több volt, a visszavándoroltaké a 15,000-et jóval felülmúlta. A vérvesztéség tehát 12,000 főt sem tesz ki. Az Amerikába szóló utlevelek számának növekedése szintén arra vall, hogy a kivándorlás megkészszerződött: az Amerikába szóló utlevelek száma az idén januártól júniusig 47,000, tavaly pedig 27,000,-et tett ki.

— **községi takarékpénztár ügye.** Makóváros képviselőtestülete még

a múlt évben kimondotta, hogy községi takarékpénztárt állít fel. A város képviselőtestületének ezt a határozatát jóváhagyta a vármegye törvényhatósága is. A határozat azonban miniszteri jóváhagyást is igényelt. Fel is terjesztették azt jóváhagyás végett a miniszterhez. Csak néhány nappal ezelőtt érkezett le a vármegyéhez e tekintetben a miniszter válasza, ki nem hagyta jóvá a határozatot, mert mint mondja, azt a kérdést egész országra bíró érvénytelen egységes szándékozik megoldani. A miniszternek ezt a határozatát mai közgyűlésén vette tudomásul Makóváros képviselőtestülete.

— **Szerencsétlenség.** Baranyi Sámuel és Németh Ferenc ma délután téglát akartak beszállítani a Mészáros és társa féle téglagyárból. Kocsijukkal azonban lefordultak és mindketten könnyebb sérülést szenvedtek.

— **A dígsztor beszüntetése.** Ismeretes, hogy a miniszter beszüntette a makói dígsztor működését, mert az a környék lakóinak egészségét fertőzteti meg bűzével. A város képviselőtestülete mai közgyűlésén vett tudomást a miniszternek a dígsztor beszüntetése tárgyában kelt intézkedéséről és elhatározta, hogy megkeresi az alispánt és ennek hozzájárulását kéri ki ahhoz, hogy ezentul mindaddig az időig, míg a város megfelelő hulladékot kemencét állít, az elhullott állatokat a dögféren temethesse el, hol erre a célra még két hold terület áll rendelkezésre.

— **Iskolák építése.** Makóvárosának egy a belterületen, mint a tanyák között évek óta már több iskolát kellett volna építenie. Az építkezések azonban bizonyos körülmények miatt mindeddig halasztást szenvedtek. Most azonban a föltöltött hatóság erélyesen megsürgette a sokáig húzódtó iskolák építési ügyét. E sürgötés alapján Makóváros képviselőtestülete mai rendes közgyűlésén kimondta és utasította a városi tanácsot, hogy a tótkomlói utféli, sűrű tanyai, nemkülönben a Murányi és Bajza-utca keresztezésénél építendő iskolára haladéktalanul szerezzen be tervet és költségvetést és az építést a legelőször ajánlatot tevővel kezdje meg.

— **Időjárás.** Meteor szerint 14-ike szeles jelleggel köszönt be, mely után növekedik a meleg és száraz idő, míg 26-ika zivatart ígér, majd ismét száraz, meleg idő lesz s 27-ike hoz esetleg zivatart, a hónap végén ismét meleg időt várhatunk. Szeptember hónap változási napjai: 4-9-11-12-17-18-21-26-ra esnek. Legerősebb hatásuk: hűvös, kevés csapadékkal, 9 csapadékos, szeles, 17 hűvös, esetleg viharos, 21 száraz, 16 hűvös jelleggel. Szeptember eleje tehát hűvös, majd 9 körül erősen csapadékos, szeles, de elég meleg, 17 körül hűvös, esetleg viharos, majd 21 körül száraz s ismét melegebb jelleggel. A száraz jelleg végig megmarad.

— **Új ártézi kut.** A Csókási tanyai gazdálkodók, mint ismeretes, elhatározták, hogy kint a tanyán ártézi kutat furatnak és erre a megfelelő költséget is összegyűjtötték. A város képviselőtestülete kimondta, hogy a kut építéséhez 1000 koronával járul hozzá. Ezen az alapon biztosította magának a város képviselőtestülete a jogot az ártézi kut helyének kijelölése iránt. E tekintetben ma határozott a város képviselőtestülete és kimondta, hogy a Csókási ártézi kutat a Kovácsmühely mellett furatja.

— **Legegett dohánypajta.** Ma délelőtt a Turóczi Gábor és társai cséplőgépjéből kipattant szikra felgyújtotta Sérés Lajos református kovácsbázi

gazdálkodó dohány pajtáját, mely a benne levő gazdasági eszközökkel együtt rövid idő alatt leégett. A kár 3000 korona, mely biztosításból megtérül.

Sztrájkoló munkások. Tegnap a vármegye több községében a sztrájkoló munkások a csendőrségnek adtak dolgot, a mennyiben vissza kellett őket munkahelyeikre kíséreni. Így visszakísérték Dombegyházán Izsák György cséplő munkásait, nemkülönben Juhász István kunágotai gazdálkodó 5 munkását és Gyüge Károly battonyai gazdálkodó munkásait is.

Béresfiu tragédiája. Tóth Pál magyarábányhegyesi 14 éves béresfiu ma délelőtt gazdájának, Hodoska Istvánnak lovait akarta kocsiba fogni. Mikor az egyik ló istrángját akarta feltenni, a ló úgy rugta fejbe, hogy a szerencsétlen béresfiu azonnal szörnyet halt.

Utlevél nélkül Amerikába. Baka Márton sajtényi ember már évek óta készül Amerikába, de utlevélhez nem tudott jutni, így hát utlevél nélkül indult neki a nagy utnak. A határrendőrség azonban letartóztatta és visszatoloncolták Sajtényba.

II. Tizparancsolat. Az angol néptanítók — mint Londonból jelentik — higiénikus tizparancsolatot dolgoztak ki a tanuló ifjúság részére s ennek a tizparancsolatnak most erős propogandát csinálnak. Már több iskolában tanítják ezeket a parancsolatokat, melyek szöveg szerint így hangzanak: 1. Akarom, hogy az ablakom napközben és éjszaka nyitva legyen, hogy a meghűléseket elkerüljem. 2. Akarom, hogy a kezem és az arcom mindig tiszta legyen. 3. Evés előtt a kezeimet mindig megmosom. 4. Felkeléskor és lefekvés-kor kimosom a számat és megtisztítom a fogaimat. 5. Hetenként kétszer, de egyszer mindenestre fűrödni akarok. 6. Az orromon akarok lélekzetet venni s a számat lélekzés közben csukva tartom. 7. Ha köhögök, vagy tüsszentek a zsebkendőmet, vagy ha nincs, akkor a kezemet feltétlenül a szájam elé tartom, mert nem akarok másokat összeköpködni és inficiálni. 8. A padlóra, a gyalogjáróra és a lépcsőre sohasem köpök. 9. Lassan eszem és az ételt jól megrágom. 10. Vigyázok, hogy az emésztésem rendszeres legyen.

Osztályorszájték. Az osztályorszájték mai huzásán 30.000 koronát nyert: 69542; 15 000 koronát nyert: 108422; 5000 koronát nyertek: 5741 5815 56026; 2000 koronát nyertek: 20647 62218 88049 93595; 1000 koronát nyertek: 1822 32205 101048 104674; 500 koronát nyertek: 233 988 1211 7938 8326 9510 9580 11162 11883 12924 15163 16508 17199 20057 21688 25578 25740 30501 32663 34557 40293 41385 44190 44345 49197 53267 53735 58760 62484 63404 66102 66438 68321 95572 99706 100233 102661 104478 107672. Azonkívül kihuztak 1838 sorsjegyet 170 koronás nyere ménnyel. — A következő huzás holnap lesz.

A közönség köréből.

A közösfürdő.

Bizonyára mindenki azt hiszi, hogy e cikk talán az ujonnan épített marosi fürdőről szól, ha az alcimet elolvasta. Ámbár arról is lehetne írni — a fürdőzők után itélve — hetenként legalább is kétszer.

Én e cikkben nem foglalkozom a marosi fürdővel, hanem egy majdnem hozzá hasonlóval.

Ugyanis a Buják részen levő Czukur-utcaán leand egy nagy kiásott gödör, — mit a város ásatott ki, holott már úgy is gödörnek volt nevezhető — melyből a földet a lelei-ut kikövezésének céljaira használták fel. Ez a legalább is több, mint száz méter hosszú gödör — úgy tudom —

a város tulajdonát képezi. E hatalmas hosszú gödörben évek óta álló viz van, mely inkább megszokott mocsarasodni és aztán büzt terjeszt. Legmélyebb medre körülbelül két méteres lehet, de van egészen sekély is. A vizet mindig a nagy esőzés által kapja, de ki nem apad soha.

Ebben a mocsaras vízben szoktak aztán fürödni a gyerekek egész se-regestől. Ugyanebben a vízben fűrösztik a juhokat, a lovakat és a teheneket. Ezt bátran lehet nevezni közösfürdőnek. Asszonyok is szoktak néha e vízbe fürödni — noha éppen mostanában nem is — órák hosszúságát. E vízbe belehajtanak mindenféle beteg állatokat, melyektől a fürdőzők könnyen kaphatnak tartós betegséget is.

A város ezt a gödröt (közösfürdőt) úgy sem használja semmire sem, tehát ajánlatos volna, ha vagy csatornán vezetné le az álló vizet, vagy pedig felhívna az ott lakó háztulajdonosokat ennek megvételére, a kik bizonyára e gödröt minél előbb felhasználnák építési célra és akkor nem volna kitéve senki az előrelátható veszélyes betegségeknek.

Egy panaszos.

Regény.

Szerelem a sirig

vagy (131)

Két fiatal szív szomorú végzete.

MÁSODIK RÉSZ.

III.

De e látszólagos megnyugvás dacára időközönként mindkettőjüket titkos aggodalom, néma rémület szállotta meg az idő gyorsasága miatt.

Jean néha végtelen szomorúságot vett észre a Simonne szemében.

Egyes önkénytelen összerendezésekből, az ajkak bizonyos reszketéséből, mi a könyvek előpostája szokott lenni, kitalálta, hogy a fiatal nő egész lényét elfoglalja s félelemmel tölti el a jövő tél morgunga magánya.

A sietségben, melylyel mindketten élvezni igyekeztek az ősz verőfényét, volt valami megnevezhetetlen nyugtalanító és lázas, mi lelkök zavarát árulta el.

Az órák rövidségének ez a tudata barátságuk kifejezésének szokatlan és mintegy beteges élnékséget kölcsönzött.

A mint október előre haladt, naponként pusztább lett a mező, utolsó termésit is felszedgették.

Granges körül a burgonyát szedték.

Halvány nap fűröszttötte a frisen felszántott barna rögöket.

A már tele zsákok hosszú szürke sorban állottak a meredek part mentében.

Esténként kékes füst szállott fel függélyesen a helyeken, hol rőzst égettek és a nemrég levert diófákon a vörösbegyek hallatták csicsergésüket.

A rá következő héten a roc-de-chérei erdők visszhangoztak a gesztenyeszedők zajától.

A Divoire gesztenyése lejtősen ment le a tó felé.

A gyermekek egész gyönyörrel keveredtek a gesztenyeszedők és zsákba rakók közé.

Divoirené és Jean magukkal vitték őket.

Folyt. köv)

Ház- és földeladás.

A Páva utcai 2985. számú ház, a rákosi útfélen Patkós Ferenc szomszédságában egy járandó, a Mikocsa oldalon Patkós Sándor szomszédságában egy járandó, a kákási oldalon Nagy Sámuel szomszédságában egy járandó, végül a pücskői hegyben: félnapos pusztaföld, szabadkézből eladó. Venni szándékozók értekezhetnek Rác Sándor örökösének megbízásából,

Rác Sámuellel Szunyog-u 24. sz. 665

Nincs többé gyomorfájás!

A szabadalmazott

Kakukfűkeserü

házi-szer, alig párszori használat után teljesen megszüntet mindenféle — még régi gyomorbajt is. Erősít, éllet. A mámoros állapotot is megszünteti. Kellemes íze miatt, még a nők, sőt a gyermekek is szívesen veszik be. Számtalan hálaírat bizonyítja jóságát! Kapható Makón,

Sándor Zsigmond

Szegedi utcai gyógytárában.

Ára: kis üveg 80 fill, nagy üveg 2 korona.

Vigyázzunk a védjegyre, mely a kupakon és dugón áll.

Eladó ház.

Szent Gellért-utcai házamat, mely a katolikus templom átellenében van, eladom vagy pedig november elsejére berbe kiadom. Értekezhetni velem, Aradi-u. 18. sz. a.

Faragó János tulajdonos.

692

Kiadó föld.

A csanádpalotai állomás átellenében levő, Görbe János-féle

53 kishold szántóföld

hasznóberbe kiadó. Értekezni lehet Kecskeméty Károlylyal Makón, Hun-690 falvy-u. 2537. sz. a.

Földeladás.

A püspöki uradalom dáli pusztáját

1100 négyszögöles holdakban

egy évre hagyma alá szándékozik kiadni. A bérleti feltételek megtudhatók az uradalmi igazgatósági irodában.

Makó, 1912. augusztus hó 13.

Püspökuradalmi Jóságigazgatóság.

A „Makói Független Ujság” előfizetési ára vidékre:

Egész évre . . . 14 Kor.

Félévre . . . . 7 Kor.

Negyedévre . . . 3 K. 50 fill.

Legjobb asztali borok

és mindennemű különleges

borok kis és nagy mértékben

Iritz Sámuel özv. cégnél kaphatók.

32 hold föld

tanyaépületekkel, nagy kerttel, a rákosi csárda közelében, a csinált ut mellett, kedvező fizetési feltétel mellett, örökáron eladó. — Értekezhetni lehet Tamás Jánossal 677 Páva-u. 16. sz. a.

Kiadó egy három holdas konyha-ker-

tészet és faiskola méhes-sel, 1 hold hagymafölddel együtt feles gazdálkodásra. — Cim a kiadóban. 688

Eladó ház.

A Kiscsillag-u. 32. ujszám a.

új cseréptetős ház

mellék helyiségekkel azonnal eladó. — Értekezhetni lehet a helyszínen, Sipos Imre tulajdonossal. 649

Eladó föld.

A Rákosi és Igácsi-ut közt Csala József szomszédságában két jól trá-járandó eladó. Érte-gyázott kezni lehet a tulajdonos Mészáros Sándorral, I. ker., Vásárhelyi-utca 19. sz. alatt. 679

Eladó földek.

A Soványban, az új munkásházak közelében levő 600 négyszögöl területű földem, továbbá a Bánomban levő 1100 és 2200 négyszögöl területű földjeim akár egészben, akár parcellákban örökáron, szabadkézből eladók. Kocsis Károly-Értekezhetni lehet nál, Kálvária-utca 5. ujszám alatt. — Ugyanott egy jókarban levő farafu ver-658 seny kerékpár is eladó.

ÉRTESITEM a tisztelt **KERESKEDŐ, VENDÉGLÓS és ITALMÉRŐ** urakat, hogy mindenféle minőségű, közönséges és finom tiszta szeszmentes pálinkák, valamint **rumok és tea-rumok** és mindenféle **liquörök** legelőnyösebb beszerzési forrása

Iritz Sámuel özv. cégnél M A K Ó.

Tapéták
Linoleum padlószőnyegek
Linkrusztrák
a Tapéta háznál
Jerk és Schuschitz
Wien VI., Gumpendorferstrasse 6.
Kérje ön a mi mintakönyvünket minden kárpitos és diszítótól.

A szalonban és a gyermekszobában mindenütt ott legyen, mert kicsinyt és nagyot, fiatalot és öregot, szegényt vagy gazdagot egyaránt melessen szórakoztat. Mindenütt kapható.

Ára 1 korona.

Gyártja: a „Cserépgyár“ R.-T., Kismányán.
Minden nagyobb városban állandó bizományi raktárt óhajtván fenntartani, e célra óvadékképes és agilis képviselőket keresünk.
A budapesti raktár telefonszáma 170-68.

Aki eredeti KÖBANYAI gyári töltésű jó és tiszta sört óhajt inni, forduljon Iritz Sámuel céghez.

Miért vagy másé? Fecském hova szállsz?
Akiknek a szívük fáj? Hogy van a Pali bácsi?
stb. népdalokat, kuplékat, katona és cigányzenét élethűen játsza az óriási „Adria“ beszélőgép, mely 5 legújabb hanglemezzel, nagy felszereléssel csak 40 korona.
WÄGNER „Hangszer-király“
BUDAPEST VIII.
József-körút 15.
Gyorsjavító műhely.
Nagy fényképes árjegyzék ingyen!

Nyomdász-tanulók

felvétetnek lapunk nyomdájában.

KINCSET ÉR a Tordy-féle

Hollandi három király tea,

mivel nemesak hashajtó, hanem egytuttal étvágyjavító, gyomor-tisztító, emésztést elősegítő, bélműködést szabályozó, nemkülönben a legmakacsabb gyomorbetegségekben is segít. Csomagja (kbl. 10-12-szeri használatra) 50 fillér. Mindenyógytárban kapható.

Művész

lehet bárki, ha nem egy nehezen kezelhető, hanem egy könnyen elsajátítható hangszert rendel magának

Wagner a „Hangszer Király“-tol, Budapest,
József-körút 15. Önkéntes iskolák ingyen. Gyorsjavító műhely! Kérjen nagy fényképes diszfőárjegyzéket ingyen.

Mütrágya.

Az őszi időnyre már berendezkedtem mindenféle **mütrágyafélével**
Megrendeléseket lehet eszközölni - **eredeti gyári áron** - vásárnaponként, Vásárhelyi-utca 15. sz. a. Egy hónapon belüli megrendelőknek még 20 fillérrel olcsóbb árat számíthatok. - A gazdaközönség b. pártfogását kéri:
661 **Diós Imre.**

Iritz Sámuel özv. cég ITALÁRJEGYZÉKE

különleges TELJESEN TISZTA szeszmentes pálinkákról:
Valódi kék szilva literenkint 2.- K.
Valódi törköly „ 2.40 „
„ 5 éves kajszin barack 3.- „
„ 8 - - - - - 4.- „
„ 10 - - - - - 5.- „
„ 5 - borpálinka 3.- „
A valódiságért a cég felelősséget vállal.

Lapunk nyomdájában egy tanulóleány fizetéssel felvétetik.

Nyersolaj szivógáz diesel **MOTOROK** benzin és lokomobilok

Gyors szállítás. Kedvező fizetési feltételek. Messzemenő jótállás.
Drezdai Motorgyár Részv.-Társ.
Németország legrégebb, legnagyobb motorgyára.
147 VEZÉRKÉPVISELŐ:
Gellért Ignác és Társa
Budapest, V., Koháry-utca 4. sz.
(Alkotmány-utca sarok.)

„OLLA“
Teljes jótállás minden drébert
OLLA-gummit
több mint 200 orvos mint pótolhatatlant javasol
Kapható: Breuer Zoltán, Sándor Zsigmond, Embler József

HARMONIKÁT vehet legolcsóbban
Wagner a Hangszer-Király
országszerte elismert legolcsóbb hangszeráruházában
Budapest, József-körút 15. sz.
Egy 3 váltós, Orgonahang harmonika 10 korona. Kétsoros bécsi forma. Harmonika 20 kor.-tól feljebb.
Fényképes árjegyzék ingyen

Eladó telkek.
A gazdasági iskolával szemben levő Szegfű-utcában a Szabó ács-mester-féle ház mellett
többtelek házhelynek eladó
Ugyanott jó kiszáradt vályog jutányos áron, folyton kapható. Értekezni lehet Dózsa Andorral, a 543 hosszú utcai bormérésben.

Erzsébet vigadó megnyitás!

A Lonovics-sugárutonegész nagyvárosi arányokban és diszszel létesített

uj vendéglő és kerthelyiség

Állandóan a n. é. közönség rendelkezésére áll, hol is naponta kitünő cigányzene mellett a legjobb italok, meleg- és hideg ételek pontos és előzékeny kiszolgálás mellett folyton kaphatók. — A rendkívül díszes, nyitott óriási csarnok, bálak, néppünepélyek, társas összejövetelek tartására igen alkalmas.

Trifa Jenő budapesti első női zenekarával állandóan szórakoztatja a t. közönséget. — Belépő-díj nincs.

A n. é. közönség nagybecsű támogatását kéri — tisztelettel

ZOMBORY ÖDÖN, vendéglős.

PÁRTOS E. ÉS TÁRSA MAKÓN.

Nyári ujdonságok verseny árai:

Lüszter felöltők	II. 12. K-tól.	Női ingek	1.70 K-tól
Lüszter	I. 15. — „	Háló kabátok	1.80 „
Delén bluzok	3. — „	Női nadrágok	1. — „
Himzett	3.90 „	Fűző védő	III. 1.20 „
Csipke	5. — „	Fűző védő	II. 2.40 „
Párnák	1.70 „	Fűző védő	I. 3. — „
Paplan lepedők	5. — „		

Szigoruan
szabott
árak!

Selyem,
Batiszt,
Schiffon és
Lüszter aísók!

Csecsemő kelengyék! Keresztelő párnák!
Fejkötők! Pique paplanok!

Tubarózsa-krém és kenőcs

az arcról kiütést, szeplőt és májfoltot a legbiztosabban elmulaszt. 1 tégely 1 korona. Tubarózsa-hajkenőcs a haj és bajusz növeését legjobban elősegíti!

1 tégely 1 korona. — Tubarózsa-hölgypor, 1 korona. — Tubarózsa-szappan, 50 fillér.

Hajregenerátor, az őszülő hajnak visszaadja eredeti színét. — Salófor, kéz- és lábizzadást gyorsan megszüntet. 1 füveg 70 fill.

Mindennemű gyógyszerek, bel- és külső különlegességekből nagy raktár.

TÓTH Kocchillia szőlőmoly és gyümölcs féreg irtó anyag, egyszeri permetezéssel a molyt, petéit, álcáit és pilléit, azonkívül a gyümölcsösben garázdálkodó rovarokat és élősdieket tökéletesen elpusztítja!

Teljesen ÁRTALMATLAN úgy a növényzetre mint az emberi szervezetre! — Egy adag 400 négyszögöl területű szőlő bepermetezésére elegendő.

Kapható Makón és vidékén egyedül:
JENEI SZÉKELY LAJOS
gyógyszerész »Szent István«-téri gyógyszerárában
MAKÓN. (a róm. kath. templom mellett.)
Raktáron nem levő dolgokat meghozatok!

Telefon-szám: 127. Telefon-szám: 127.

Király Lajos áruházában

a következő nyári árak a szezon előrehaladottsága miatt leszállított árban vásárolhatók:

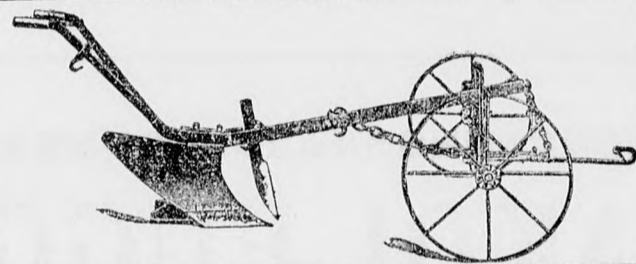
Lüszter kabátok II koronától.	Schiffon	. . . . .	70
Mosó bluzok . . . . . 2.—	Jó mosó pongyola		7.—
Szövet bluzok . . . . . 3.—	Aljak		5.—
Himzett batiszt 3-50	Selyem aísók		8.—
Csipke . . . . . 4.—	Schiffon		2-80
Himzett fűzővédő . . . . . 1.—			

Női ingek, háló kabátok, nadrágok, igen olcsón.

Leány lüszter ruhák! Szabott ár!

Biztos sikert érhet el, aki venni, bérelni, eladni, bérbeadni, bármit ismertté tenni vagy értékesíteni akar a Makói Független Ujság hirdetés útján.

Rikkancsok felvételnek a kiadóhivatalban.

Telefon-
szám:
126.

ÉRTESETÉS!

Van szerencsém a t. gazdaközönség b. tudomására hozni, hogy gazdasági gépraktáramat

a legújabb gazdasági gépekkel kibővítettem. Az őszi szántáshoz 1 teljes waggonrakomány hirneves Bächer-féle tüköracél kormánynyal ellátott — mindenféle nagyságban — ekét szereztem be, ezen ekék kiválósága abban rejlik, hogy bárminő nedves földben is nem ragadnak és igen csekély vonóerőt igényelnek, bárkinek is próbaszántásra rendelkezésére bocsájtom. Továbbá raktáron tartok mindennemű fogas és láncos boronákat, 6-8 és több vasu kultivátorokat, tárcsás boronákat,

szecs kavágó, répavágó, kukorica morzsolókat, és elsőrendű Ringeisen-féle tizedes mérlegeket.

Különös figyelmébe ajánlom a t. gazdaközönségnek a világhírű Melichár-féle Unikum-Drill sorvető Imperátor műtrágya és magvető gépeket,

melyek miután sorba vetnek és sorba trágyáznak, utolérhetetlen tökéletességükkel fogva ez ideig páratlanul állanak e téren és már is nagy kereslet. Ujdonság! Raktáron tartom az eddig még nek örvendenek. nem ismert és kitünően bevált

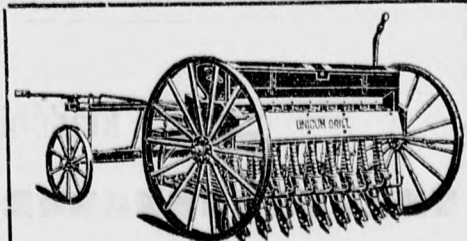
Johnston-féle kukoricaszár aratógépet.

Ennek előnyös és könnyű munkaképességét, valamint kezelését raktáramban bemutatom. Végül mindenféle gépek azonnali javítását — a legszolidabb áron elvállalom és jótállás mellett teljesítem. — LEGUJABB! Léghütéses (vizhűtés nélküli) MOTOR, egyszerű, veszély nélküli, bárki által könnyen kezelhető.

A t. gazdaközönség becses pártfogását kérve továbbra is — tisztelettel:

Lipták Béla

mezőgazdasági gépraktára és javító műhelye Makó, Kálvária-úton (az új kórházzal szemben.)

SÁNDOR ZSIGMOND

»Isteni gondviselés« gyógyszertára

MAKÓN, Szegedi-utca.

„Sándor-féle Ibolya-crém.“ Főülmulhatatlan szer az arc és kéz ápolására. Pár napi használat után a bőrt oly meglepően szépé változtatja, hogy ennek hatását mindenki csodálja. Eltávolít az arcról mindennemű pattanást, bőrtakát, szeplőt, májfoltot és a bőrnek fehér és üde színt kölcsönöz. Ára: 1 kor.

„Sándor-féle Ibolya-szappan.“ Teljesen lugmentes, semminemű maró anyagot nem tartalmaz és kitűnő illatu. Az Ibolya-crém hatását tetemesen elősegíti. Ára: 70 fill.

„Sándor-féle Ibolya-pouder.“ A legjobb és legártalmatlanabb ápoló szer. Ára: 1 kor.

„Sándor-féle Ibolya-mosdó viz.“ Ára: 1 kor.

„Sándor-féle szájviz.“ Meggátolja a fogak lazulását és fogkő képződést, üdítőleg hat a szájizre, eltávolítja az étel és az odvas fogak által okozott szájszagot. Ára: kis üveg 80 fill., nagyobb üveg 1 kor. 40 fill.

„Sándor-féle hajszesz.“ Kitűnő összetételénél fogva megszünteti a korpaképződést, hajhullást, megóvjá a haját mindenféle betegségtől és a hajgyökereket megerősíti. Egy üveg ára 1 kor. 20 fill.

Raktáron tartom az összes gyógy- és pipere különlegességeket, különböző gyógyborokat, az összes kötszereket, betegápolási cikkeket. Francia illatszerek és az összes drogéria cikkek kaphatók.

„Cimexin“ poloskairtó, nagy üveg 2 kor., próba-üveg 60 fill., hozzávaló fecskendő 40 fill.

Az Alkalmi Áruház

készruha árjegyzéke!

Nyári, rövid férfi lábravaló	1 -	koronától feljebb.
Szines férfi ingek	1:50	” ”
Szines női ingek	1:50	” ”
Fehér, vászon női ingek	1:50	” ”
Női japán blousok	1:60	” ”
Női mosó aljak	2:50	” ”
Mosó kötények	-	50 fillértől feljebb

Clott-, lüster- és mosó reform. kötények remek választékban, mindenféle árban.

„VARAZSFUVOLA.“

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „Varázs-fuvola“ rendkívül kellemes 20 acél trombitahanggal és 4 erős bőgővel van ellátva. Díszes kivitelben, kotta, füzettel, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt csak 4 korona. Csakis Wágner „Hangszer-Király“ országszerte elismert legolcsóbb hangszeráruházában kapható, Budapest, József-körút 15. — Gyorsjavító műhely. — Kérjen fényképes hangszerárjegyzéket.

MAKÓI FÜGGETLEN UJSÁG

KÖNYVNYOMDA.

Készülnek :

Rovatos ivenk,
Számlák,
Zárszámadások,
Üzleti kártyák,
Árjegyzékek,
Kereskedelmi
nyomtatványok,
Névjegyek,
Szóró-cédulák,
Falragaszok.

Telefon-szám: 124.

Izléses kivitelű, hibátlan, tiszta munka. Ajánlja az újabb időben a mai kor igényeinek teljesen megfelelően villanyerőre berendezett műintézet, mely a modern technika vívmányai szerint készít a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig mindennemű nyomtatványokat.

Magyar gyártmányu papiros-raktár!

A MAKÓI FÜGGETLEN UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP

Készülnek :

Irodalmi művek,
Folyóiratok,
Hirlapok,
Doktori
értekezések,
Iskolai értesítők,
Körlevelek,
Meghívók,
Táncrendek,
Levélfek.

Telefon-szám: 124.

kiadóhivatala a legutányosabb áron vesz fel hirdetéseket.